

järrele ei jääks. Nõnda seisis se ilm, kui Jumal isse teina peale allastata endalle nõuks wõttis, ühhel wiisil, mis kegi ei oleks aimanud. Selle sure nõu täien-
dajaks olli Martin Luther, üks pühha mees Saksa maal, üks mees, kes walgust jälle ilmale tõi, mis inimeshed ärra lammatanud ja ärra kaotanud ollid, ja teina siis ka se ongi, kes sedda inimesse waimo lahti teggi ruinalussest ja äbbist, kes wäärjumala tenistust ärwitas ja ühte uut ja õntsat ellu ma peale tõi, kes lubba andis järrele mõttelda ja tões ja waimus Jumalat tenida walgusse sees, kõigest rojjast jo ebbausust peästetud. Martin Luther sündis sel 10 Nowembri ku päwal 1483 Eislebeni linnas Saksa maal. Temma issa, nimega Hans Luther, olli mäemees ja ellas oma abbasaga, kelle nimi Margaretha Lindemann olli, auvalt ja waggadusse sees. Sedda weikest Lutherust sadeti jo wäga norelt koli, nõnda norelt, et, kui albäm olli, teina eina tedda süüles sinna ja pärrast sealt jälle taggasi kandis. Nõnda kaswis teina õppetusse sees ja sure inuuga õppides ülles. Rekkiteistkümmend aastad wana panti tedda jo ühhe kõrgema koli sisse; pärrast aastad jälle ühhe teise sisse, ja sealt läks teina siis Erfurti linna studirima. Siin leidis teina esimest korda ühte bibliit, lugges tedda ja leidis, et kõik se, mis papst õppetab ja õppetata lassib, koggoniste bibli ramatul wõerass assi on, kos kosgilki sedda ei seisa, mis teina uskumina sunnib.

Luther mõtles paljo selle üle järrele, agga se, mis inimessele jo lapsest sanik ikka ette üteldud, õppe,

tud ja süddamesse pantuo on mi juur ja pühha tõstus, kui middagi, mis jures iggawiks tõssist ja wagga näggo teeb, se jääb teinale ikka süggawalle süddamesse ja warrisemisega assub ta selle jure, et tedda sõidelda, tedda walleks leida. Nõnda olli ka se siis meie Lutherussega se luggu. Teina mõtles ikka, et kõik need äbbiteud, need ilmütlematta kõlwatumad kombed ja wäärtenistusse sõggedussed, mis risti ussu kerrikutes kui komedid tehti, just selle wastu mis Kristus isse ütleb: Jumal on üks waim, ja sa pead tedda waimus ja tões paluma, ei mitte wäljaspidise kombetega, mis teina ees middagi ei kõlba, ükspäimiss nende allamatte preestrite ja mugide polest sündissid, kes oma melewalla järrele ilm papsti teadmatta sedda pühha taewalikku asja ruinalusse polest äbbiks teggid; teina mõtles, et se kerriku issa isse, se papst, ilmojata pühha, puhhas ja kõrge on, kui Jumal oma troni peal taewas, tedda walguis ja ütlematta pühhadus ja selguis ümberkattab. Nõnda mõtles teinast Luther. Jo ammuigi põlles jalla, se bibli luggemisse labbi üllesüüdetud, Lutherusse waimus se waew, se ütlematta iggatsimine, ka kerriku tenistusse sisse astuda; agga teina issa, kes teinast ühte säedusse tundjat, ühte kohto issandat oleks tehha tahtnud, wlli opis selle wastu, ja se assi teggi Lutherussele nõnda kurba silma pilka. Teina mõtles, mis on kõik se ello siin ilmas, mis annab se rikkus ehk warra ehk kõrge au inimeste ees, kui mul sedda iggawest warra ei olle. Kerriku tenistusses, seal oleks ma Jumalal